

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no
post@kulturrad.no

Oslo, 28.01.21

Høringsuttalelse, kvotefordeling Statens kunstnerstipend 2021

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) er en fagforening for rundt 5100 forfattere og oversettere av faglitteratur og sakprosa. Våre medlemmer skriver og oversetter alle typer faglitterære tekster.

Vi er glade for at Utvalget for statens kunstnerstipend foreslår at fem av de 309 ekstraordinære stipendhjemlene til Statens kunstnerstipend i 2021 bør tilfalle faglitterære forfattere og oversettere. Vi synes ikke dette står i samsvar til antallet faglitterære kunstnere eller antallet faglitterære bøker som offentligheten nyter godt av, men er takknemlige for all økonomisk hjelp som tilfaller kunstnerne våre i en svært krevende tid.

Vi har gjennomført to medlemsundersøkelser i 2020 (mars og oktober) for å vite hvordan pandemien har hatt innvirkning på kunstnerøkonomien, og hovedkonklusjonen er at 33 % av forfatterne og 20 % av oversetterne har mistet avtalte eller pågående oppdrag som følge av koronaviruset, og oppdragsgiverne har ikke kompensert for bortfallet av honorar. Respondentene oppgir i all hovedsak stipend som det beste virkemiddelet for å avhjelpe situasjonen.

Vi ser at når det gjelder de ordinære hjemlene, står de faglitterære på stedet hvil. Vi ber derfor Kulturdepartementet om å vurdere om flere av hjemlene bør tilfalle faglitterære forfattere og oversettere.

De siste årene har de faglitterære hatt følgende hjemler i SKS å søke på: fem arbeidsstipend, to arbeidsstipend for seniorkunstnere/etablerte kunstnere og en diversestipendpott på 240 000 kr. Sammenliknet med andre skribentgrupper er dette svært lite. Per i dag finnes det for eksempel ingen arbeidsstipend til yngre/nyetablerte kunstnere eller egne stipend for oversetterne i sakprosastanden.

NFFO er bekymret for bokproduksjonen i framtiden når medlemmene rapporterer om tapte oppdrag, stipendene ikke er mange nok – og når konsekvensene av pandemien ennå ikke overskuelige.

Viktigheten av arbeidsstipend i kunstnerøkonomien

Sakprosa er en signifikant litteratursjanger i det norske bokmarkedet. Blant NFFOs medlemmer finnes det ca. 500 forfattere og oversettere som har sin hovedinntekt fra frilansarbeid. Ifølge Forleggerforeningens bransjestatistikk «Bokmarkedet» ble det i 2019 utgitt 557 nye norske sakprosatitler (bokgruppe 3.1) og 219 nye oversatte sakprosatitler (bokgruppe 3.2).

Vigdis Moe Skarstein med flere i utredningen om kunstnerøkonomi, «Kunstens autonomi og kunstens økonomi» (2015), trekker fram dokumentarfilmskapere og faglitterære forfattere som to grupper de mener må prioriteres i den statlige stipendpolitikken. I utredningen står følgende: «Innenfor litteraturfeltet er arbeidsstipend viktige. Blant annet er tre av dagens forfatterstipend avsatt til sakprosa. Dette er lite sett i forhold til behovet for god norsk sakprosa og for å motivere frilansere på dette feltet» (s. 96). Selv om antall arbeidsstipendhjelpemidler er økt med to siden utredningen, er vi skuffet over at det ikke satses mer på sakprosaforfattere og -oversettere.

NFFO forvalter kollektive vederlagsmidler fra kopi- og bibliotekvederlag gjennom Det faglitterære fond, hvor størstedelen er satt av til prosjektstipender som faglitterære forfattere og oversettere kan søke om. At Det faglitterære fond er større enn andre skribentgruppers fond, må ikke brukes som argument for at staten har mindre forpliktelser til å stimulere denne kunstnergruppen. Kollektive vederlagsmidler kommer som betaling for faktisk bruk av åndsverk. Statens kunstnerstipend er direkte statlig støtte til bygging av forfatter- og oversetterskap, uten at det er knyttet til ett konkret bokprosjekt.

Vennlig hilsen

Arne Vestbø
generalsekretær